Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MANUELA KAMPOSA SANČESA-BORDONAS
[*MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 12. novembrī [1]

Apvienotās lietas C-354/20 PPU un C-412/20 PPU

L. un P.,
piedaloties
Openbaar Ministerie

(*rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Prejudiciālais jautājums – Steidzamības prejudiciāla nolēmuma tiesvedība – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Eiropas apcietināšanas orderis – Pamatlēmums 2002/584/TI – Aizturētās personas nodošana izsniegšanas tiesu iestādei – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 47. pants – Tiesības uz piekļuvi neatkarīgai un objektīvai tiesai – Sistēmiskas vai vispārējas nepilnības saistībā ar izsniegšanas dalībvalsts tiesu varas neatkarību

1. Tiesa jau ir izspriedusi, kādos apstākļos kāda atbilstoši Pamatlēmumam 2002/584/TI [2] izsniegta Eiropas apcietināšanas ordera (turpmāk tekstā – "EAO") izpildes tiesu iestāde var apturēt pieprasītās personas nodošanu, ja tiek konstatēts reāls šīs personas pamattiesību neievērošanas risks.

2. Tiesas virspalāta atzina, ka tādu šo tiesību pārkāpumu vidū, kuri spēj attaisnot pieprasītas personas nenodošanu, ir tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu (Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pants) pārkāpums. Tā varētu notikt, kad sistēmiskās vai vispārējās nepilnības saistībā ar EAO izsniegšanas valsts tiesu iestāžu neatkarību apdraud šīs pamattiesības [3].

3. Lai nonāktu pie šā rezultāta, Tiesa spriedumā *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) izmantoja to pašu metodi, ko tā bija agrāk izmantojusi tādu sistēmisko vai vispārējo nepilnību gadījumā, kas ietekmēja nevis tiesu iestāžu neatkarību, bet gan situāciju cietumos, kas potenciāli varēja skart tās personas cieņu, par kuras nodošanu tika izlemts EAO ietvaros [4].

4. Saskaņā ar šo metodi EAO izpildes tiesu iestādei ir konkrēti un precīzi jāizvērtē, vai papildus sistēmiskām un vispārējām nepilnībām, kas skar izsniegšanas valsts tiesu neatkarību, pastāv būtiski un pamatoti iemesli uzskatīt, ka pieprasītās personas nodošanas gadījumā iespējami tiks ievērotas tai Hartas 47. pantā paredzētās tiesības.

1 Oriģinālvaloda – spāņu.

2 Padomes Pamatlēmums (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris) (OV 2009, L 81, 24. lpp.) (turpmāk tekstā – "Pamatlēmums").

3 Spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586; turpmāk tekstā – "spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības)").

4 Spriedums, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198; turpmāk tekstā – "spriedums *Aranyosi* un *Căldăraru*").

5. *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) jautā, vai, ņemot vērā Polijas tiesu varas īstenošanā esošo vispārējo nepilnību pasliktināšanos pēc sprieduma *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), minētās valsts tiesas iesniegtu nodošanas pieprasījumu var noraidīt bez nepieciešamības sīki analizēt konkrētos EAO apstākļus.

6. Turpinājumā izklāstīto iemeslu dēļ ieteikšu Tiesai apstiprināt spriedumā *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) iedibināto judikatūru. Tātad piekrītu nostājai, ko šajā lietā ieņem *Openbaar Ministerie* (Prokuratūra, Nīderlande), Beļģijas un Īrijas valdības, kā arī Komisija [5].

I. Tiesiskais regulējums

A. Savienības tiesības

1. Līgums par Eiropas Savienību

7. Tā 7. pantā ir noteikts:

"1. Padome pēc trešdaļas dalībvalstu, Eiropas Parlamenta vai Eiropas Komisijas pamatota priekšlikuma, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, ar četru piektdaļu tās locekļu balsu vairākumu var konstatēt, ka ir droša varbūtība, ka kāda dalībvalsts varētu nopietni pārkāpt 2. pantā minētās vērtības. Pirms nākt klajā ar šādu konstatāciju, Padome uzklausa attiecīgo dalībvalsti un, pieņemot lēmumu saskaņā ar to pašu procedūru, var šai dalībvalstij adresēt ieteikumus.

Padome pastāvīgi pārbauda, vai pamatojums, uz kura balstīta konstatācija, vēl aizvien ir spēkā.

2. Eiropadome pēc trešdaļas dalībvalstu vai Eiropas Komisijas priekšlikuma un ar Eiropas Parlamenta piekrišanu var ar vienprātīgu lēmumu konstatēt, ka kāda dalībvalsts vairākkārt nopietni pārkāpusi 2. pantā minētās vērtības, iepriekš aicinot attiecīgo dalībvalsti izteikt savu viedokli.

3. Ja saskaņā ar 2. punktu konstatēti pārkāpumi, tad Padome ar kvalificētu balsu vairākumu var nolemt attiecīgai dalībvalstij uz laiku atņemt dažas tiesības, kas izriet no Līgumu piemērošanas konkrētai dalībvalstij, tostarp šīs dalībvalsts valdības pārstāvja balsstiesības Padomē. To īstenojot, Padome ņem vērā iespējamās sekas, ko šāda tiesību atņemšana var radīt attiecībā uz fizisku un juridisku personu tiesībām un pienākumiem.

Attiecīgai dalībvalstij joprojām ir saistoši Līgumu uzliktie pienākumi.

[..]"

2. Eiropas Savienības Pamattiesību harta

8. Tās 47. pantā ("Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu") ir noteikts:

"Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

5 Polijas valdība nepiekrīt lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietverto argumentu galvenajai premisai, taču apgalvo, ka atbilde uz tajā formulētajiem jautājumiem ir gluži vienkārši izsecināma no sprieduma *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības).

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību.

[..]"

3. Pamatlēmums 2002/584

9. Pamatlēmuma 10. apsvērumā ir noteikts:

"[EAO] mehānism[a] pamatā ir augsta dalībvalstu savstarpēja uzticība. Tā īstenošanu var apturēt tikai gadījumā, ja viena no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti [LES] 6. panta 1. punktā, ko konstatē Padome, ievērojot minētā līguma 7. panta 1. punktu, ar sekām, kas izklāstītas attiecīgā līguma 7. panta 2. punktā."

10. Tā 1. pantā ("Eiropas apcietināšanas ordera definīcija un pienākums to izpildīt") ir noteikts:

"1. Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

2. Dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem.

3. Ar šo pamatlēmumu [ne]groza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie noteikti [LES] 6. pantā [..]."

11. Tā 6. pantā ("Kompetento tiesu iestāžu noteikšana") ir norādīts:

"1. Izsniegšanas tiesu iestāde ir izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestāde, kas ir kompetenta izsniegt Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz šīs valsts tiesību aktiem.

2. Izpildes tiesu iestāde ir izpildes dalībvalsts tiesu iestāde, kas ir kompetenta izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz šīs valsts tiesību aktiem.

3. Katra dalībvalsts informē Padomes ģenerālsekretariātu par kompetento iestādi saskaņā ar tās tiesību aktiem."

12. Pamatlēmuma 3., 4. un 4.a pantā ir uzskaitīti EAO neizpildes obligātie un fakultatīvie iemesli.

13. Tā 15. pantā ("Lēmums par nodošanu") ir paredzēts:

"1. Izpildes tiesu iestāde termiņos un saskaņā ar šajā pamatlēmumā noteiktajiem nosacījumiem pieņem lēmumu par to, vai persona ir jānodod.

2. Ja izpildes tiesu iestāde uzskata, ka informācija, ko paziņojusi izsniegšanas dalībvalsts, ir nepietiekama, lai ļautu pieņemt lēmumu par nodošanu, tā lūdz, lai steidzami piegādā vajadzīgo papildu informāciju, konkrēti to, kas attiecas uz 3. līdz 5. pantu un 8. pantu, un tā var noteikt termiņu tās saņemšanai, ņemot vērā to, ka ir vajadzīgs ievērot termiņus, kas noteikti 17. pantā.

3. Izsniegšanas tiesu iestāde var ikvienā brīdī pārsūtīt ikvienu papildu derīgu informāciju izpildes tiesu iestādei."

B. Valsts tiesības

14. Pamatlēmums tika transponēts Nīderlandes tiesībās ar *Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie*[6], kas pieņemts 2004. gada 29. aprīlī[7] un grozīts ar 2017. gada 22. februāra Likumu[8].

II. Tiesvedības un prejudiciālie jautājumi

A. Lieta C-354/20 PPU

15. 2020. gada 7. februārī *officier van justitie* (prokurors, Nīderlande) vērsās iesniedzējtiesā ar lūgumu izskatīt tāda EAO izpildi, ko 2015. gada 31. augustā izsniegusi *Sąd Rejonowy w Poznaniu* (Poznaņas rajona tiesa, Polija) par Polijas pilsoņa, kuram nav nedz domicila, nedz pastāvīgās dzīvesvietas Nīderlandē, apcietināšanu un nodošanu, lai īstenotu kriminālvajāšanu par narkotiku tirdzniecību un viltota personu apliecinoša dokumenta turēšanu.

16. 2020. gada 24. martā *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) apturēja krimināllietas izmeklēšanu, lai pieprasītā persona un Prokuratūra, ievērojot spriedumu *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), varētu izklāstīt savus apsvērumus par nesenākajiem notikumiem Polijā saistībā ar tiesiskumu, tāpat kā šo notikumu iespējamo ietekmi uz minētās personas nodošanu.

17. 2020. gada 12. jūnijā pēc šo apsvērumu iesniegšanas *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) lūdza Prokuratūru uzdot vairākus jautājumus izsniegšanas tiesai. Tā atbildēja uz uzdotajiem jautājumiem, izņemot tos, kas bija adresēti *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija), – atbildes saņemšanai uz tiem tā ieteica iesniedzējtiesai vērsties tieši pie *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa).

18. Prokuratūra uzdeva *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) interesējošos jautājumus, taču atbildi nesaņēma.

19. Minētajā kontekstā *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) uzdeva Tiesai šādus jautājumus:

"1) Vai Pamatlēmums [..], LES 19. panta 1. punkta otrā daļa un/vai Hartas 47. panta otrā daļa nepieļauj to, ka izpildes tiesu iestāde izpilda tiesas izsniegtu [EAO], ja izsniegšanas dalībvalsts tiesību normas pēc šī EAO izsniegšanas ir grozītas tādējādi, ka tiesa vairs neatbilst efektīvas tiesību aizsardzības tiesā vai efektīvas tiesiskās aizsardzības nodrošināšanas prasībām, jo ar šīm tiesību normām vairs nav nodrošināta tās neatkarība?

2) Vai Pamatlēmums [..] un Hartas 47. panta otrā daļa nepieļauj to, ka izpildes tiesu iestāde izpilda EAO, ja tā ir konstatējusi, ka izsniegšanas dalībvalstī katrai aizdomās turētajai personai – un tādēļ arī pieprasītajai personai – neatkarīgi no šīs dalībvalsts kompetentajām tiesām, kas īsteno procedūras, kuras tiks piemērotas pieprasītajai personai, viņas personiskās situācijas, noziedzīgā nodarījuma, kas ir pamatā kriminālvajāšanai, rakstura un faktiskajiem apstākļiem, uz kuriem ir balstīts EAO, pastāv faktisks risks, ka tiks pārkāptas viņas pamattiesības uz neatkarīgu tiesu, kas ir saistīts ar to, ka izsniegšanas dalībvalsts tiesas sistēmisku un vispārēju nepilnību dēļ vairs nav neatkarīgas?

6 Likums par Eiropas Savienības Padomes Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp Eiropas Savienības dalībvalstīm īstenošanu.

7 *Stb*. 2004, 195.

8 *Stb*. 2017, 82.

3) Vai Pamatlēmums [..] un Hartas 47. panta otrā daļa nepieļauj to, ka izpildes tiesu iestāde izpilda EAO, ja tā ir konstatējusi, ka:

– izsniegšanas dalībvalstī katrai aizdomās turētajai personai pastāv faktisks risks, ka tiks pārkāptas viņas pamattiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kas ir saistīts ar sistēmiskām un vispārējām nepilnībām saistībā ar šīs dalībvalsts tiesu varas neatkarību,

– šīs sistēmiskās un vispārējās nepilnības tāpēc ne tikai var ietekmēt šīs dalībvalsts kompetentās tiesas, kas īsteno procedūras, kuras tiks piemērotas pieprasītajai personai, bet tās arī faktiski ietekmē, un

– tāpēc pastāv būtiski un reāli iemesli uzskatīt, ka pieprasītajai personai pastāvēs faktisks risks, ka tiks pārkāptas viņas pamattiesības uz neatkarīgu tiesu un līdz ar to pārkāpts viņas pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtiskais saturs,

pat ja neatkarīgi no šīm sistēmiskajām un vispārējām nepilnībām pieprasītā persona nav paudusi konkrētas bažas un ja viņas personiskā situācija, noziedzīgā nodarījuma, kas ir pamatā kriminālvajāšanai, raksturs un faktiskie apstākļi, uz kuriem ir balstīts EAO, neatkarīgi no šīm sistēmiskajām un vispārējām nepilnībām nerada iemeslu baidīties par to, ka izpildvara un/vai likumdošanas vara attiecīgajā kriminālprocesā konkrēti izdarīs spiedienu vai to ietekmēs?"

B. Lieta C-412/20 PPU

20. 2020. gada 23. jūnijā *officier van justitie* (prokurors, Nīderlande) vērsās iesniedzējtiesā ar lūgumu izskatīt tāda EAO izpildi, ko 2015. gada 26. maijā izsniegusi *Sąd okręgowy w Sieradzu* (Seradzas apgabaltiesa, Polija), lai apcietinātu un nodotu personu, kurai kāda cita Polijas tiesa ir piespriedusi brīvības atņemšanas sodu [9].

21. 2020. gada 17. augustā pieprasītā persona lūdza minēto tiesu pagaidīt, līdz tiks saņemta Tiesas atbilde uz lietā C-354/20 PPU uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem, un pret to prokuratūra neiebilda.

22. Pēc 2020. gada 20. augustā notikušās tiesas sēdes *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) piekrita lietā C-354/20 PPU jau uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem pievienot vēl vienu šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Pamatlēmums [..], [LES] 19. panta 1. punkta otrā daļa un/vai Hartas 47. panta otrā daļa nepieļauj to, ka izpildes tiesu iestāde izpilda [EAO], ko izsniegusi tāda tiesa, kas neatbilst prasībām par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, nedz atbilda šīm prasībām Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas laikā, jo izsniegšanas dalībvalsts tiesību akti negarantē minētās tiesas neatkarību, nedz to garantēja brīdī, kad tika izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis?"

III. Tiesvedība Tiesā

23. Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā tika reģistrēti 2020. gada 31. jūlijā (lieta C-354/20 PPU) un 2020. gada 3. septembrī (lieta C-412/20 PPU).

24. Tiesa piekrita izskatīt lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu steidzamības tiesvedībā un tos apvienoja.

9 Konkrēti, lai izciestu atlikušos septiņus mēnešus no viena gada brīvības atņemšanas soda, kas par draudu un vardarbības noziedzīgiem nodarījumiem piespriests ar *Sąd rejonowy w Wieluniu* (Veluņas apgabaltiesa, Polija) 2019. gada 18. jūlija spriedumu.

25. Rakstveida apsvērumus iesniedza pieprasīto personu pārstāvji, Prokuratūra, Nīderlandes un Polijas valdības, kā arī Komisija. Tie visi piedalījās atklātajā tiesas sēdē, kura notika 2020. gada 12. oktobrī un kurā piedalījās arī Beļģijas un Īrijas valdības.

IV. Analīze

A. Ievada apsvērumi

1. Piemērojamā Pamatlēmuma tiesību norma

26. Gan lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu rezolutīvajā daļā, gan pamatojumos ir vispārīga atsauce uz Pamatlēmumu, neprecizējot, kura panta interpretācija tiek lūgta.

27. Tomēr tāpat kā lietā, kurā tika taisīts spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), no minētajiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu var secināt, ka iesniedzējtiesa netieši norāda uz Pamatlēmuma 1. panta 3. punktā noteikto.

2. Lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojums

28. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-354/PPU *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) apgalvo, ka tā neredz pamatojumu EAO izpildes atteikumam neviena no Pamatlēmuma 3.–5. pantā minētajiem iemesliem dēļ[10]. Lai gan lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-412/20 PPU nav iekļauts šāds apsvērums, ir jāprezumē, ka tas tā ir arī šajā lietā.

29. Tā tomēr uzskata, ka "nesenās izmaiņas Polijas Republikas tiesību aktos, kas skar šīs valsts tiesu varas neatkarību"[11], varētu būt pietiekams iemesls, lai atteiktu EAO izpildi. Tiek jautāts, vai šīs leģislatīvās reformas pašas par sevi ietekmē EAO izpildi tāpēc, ka pastāv risks, ka tiks pārkāptas pieprasītajai personai Hartas 47. pantā garantētās tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu neatkarīgā tiesā.

30. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-354/20 ir teikts, ka pirms minētajiem grozījumiem un pēc sprieduma *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) iesniedzējtiesa uzskatīja, ka Polijā pastāv reāls minēto tiesību pārkāpuma risks šīs dalībvalsts tiesu varas neatkarību ietekmējošo sistēmisko vai vispārējo nepilnību dēļ.

31. Pamatojoties uz šo premisu, Polijas tiesu iestāžu izsniegtos EAO *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) parasti izvērtēja divkāršā aspektā, kas noteikts spriedumā *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības). Šī metode ļāva tai noskaidrot: a) vai šādas nepilnības var ietekmēt tiesu iestādes, kuru piekritībā ir pieprasītās personas tiesāšana; un b) ja atbilde ir apstiprinoša, vai pastāv nopietni un pamatoti iemesli uzskatīt, ka šai personai draudēs reāls risks, ka tiks pārkāptas viņas tiesības uz neatkarīgu tiesu.

32. Pēc iesniedzējtiesas domām, šādi vairs varētu nebūt jārīkojas, ievērojot Polijā pēdējo mēnešu laikā apstiprinātās leģislatīvās reformas. Šo grozījumu rezultātā sistēmiskās un vispārējās nepilnības saistībā ar Polijas tiesu neatkarību kļūst tādas, ka nevienai aizdomās turētajai personai šajās tiesās vairs netiek garantētas tiesības uz neatkarīgu tiesu, lai kāda būtu viņas personiskā situācija, noziedzīgā nodarījuma, kas ir pamatā kriminālvajāšanai, raksturs un faktiskie apstākļi, uz kuriem ir balstīts EAO.

10 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-354/20 PPU 4. punkts.

11 Turpat.

33. Šajos jaunajos apstākļos būtu iespējams atteikt EAO izpildi bez nepieciešamības konkrēti pārbaudīt, vai sistēmiskajām nepilnībām ir negatīvas sekas attiecībā uz *konkrētām* tiesu iestādēm, kurām jāveic pieprasītās personas tiesāšana, un vai šai personai viņas personiskās situācijas dēļ draud reāls risks, ka tiks pārkāptas viņas tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu [12].

34. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-412/20 PPU tiek arī uzsvērts, ka – atšķirībā no lietas C-354/20 PPU – EAO: a) ir izsniegts, lai īstenotu brīvības atņemšanas sodu; un b) ir nosūtīts 2020. gada 26. maijā, proti, pēc notikumiem, kuru iestāšanās esot palielinājusi spiedienu uz Polijas tiesu iestāžu neatkarību.

B. Par būtību

35. No vispārīgā viedokļa vissvarīgākie ir iesniedzējtiesas jautājumi par iespēju atteikt EAO izpildi, ja sistēmisku vai vispārēju nepilnību dēļ, kas skar tiesu neatkarību, izsniegšanas dalībvalstī šādu neatkarīgu tiesu nav (otrais jautājums lietā C-354/20 PPU un vienīgais jautājums lietā C-412/20 PPU).

36. Ja šāda vispārēja situācija tiktu konstatēta, būtu jāizlemj, vai var atteikt EAO izpildi, pat ja "[..] pieprasītā persona nav paudusi konkrētas bažas un ja viņas personiskā situācija, noziedzīgā nodarījuma, kas ir pamatā kriminālvajāšanai, raksturs un faktiskie apstākļi, uz kuriem ir balstīts EAO, [..] nerada iemeslu baidīties par to, ka izpildvara un/vai likumdošanas vara attiecīgajā kriminālprocesā konkrēti izdarīs spiedienu vai to ietekmēs" (trešais jautājums lietā C-354/20 PPU).

37. Atbildot uz šiem jautājumiem, būtu arī jānoskaidro, attiecībā uz kuru brīdi ir jākonstatē, vai EAO izsniegšanas tiesu iestāde ir neatkarīga (pirmais jautājums lietā C-354/20 PPU un vienīgais jautājums lietā C-412/20 PPU).

38. Uz otro un trešo jautājumu lietā C-354/20 PPU, manuprāt, loģiski būtu atbildēt vēl pirms pirmā jautājuma atbildēšanas, jo tikai pēc tam, kad ir atzīts, ka EAO izpildes tiesu iestāde var atteikties to pildīt ar izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas neatkarību saistītu vispārēju vai sistēmisku nepilnību dēļ, būs jēga vērtēt, vai šāds atteikums ir piemērojams arī EAO, kas izsniegti pirms vai pēc tam, kad minētās nepilnības sasniedza iesniedzējtiesas aprakstītos apmērus.

1. Sistēmisku vai vispārēju nepilnību saistībā ar izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestāžu neatkarību ietekme uz EAO izpildi

39. Tiesa ir atzinusi, ka papildus Pamatlēmumā (3.–5. pantā) konkrēti aplūkotajiem gadījumiem EAO izpildi var atteikt arī "ārkārtas apstākļos", kas savas nopietnības dēļ liek ierobežot tos savstarpējas atzīšanas un paļāvības principus starp dalībvalstīm, uz kuriem pamatojas tiesu sadarbība krimināllietās.

40. Šādos "ārkārtas apstākļos" ietilpst tādi, kuri var izraisīt risku, ka pieprasītā persona tiks pakļauta faktiskam necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās riskam Hartas 4. panta izpratnē [13]. Pie šādiem apstākļiem pieskaitāmi arī tie, kuri rada faktisku risku, ka tiks pārkāptas attiecīgās personas pamattiesības uz neatkarīgu tiesu un līdz ar to tās pamattiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kā tas ir paredzēts Hartas 47. panta otrajā daļā [14].

12 Šī tēze sakrīt ar to, ko piedāvāja *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) lietā C-216/18 PPU *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), tomēr Tiesa to nepieņēma. Ģenerāladvokāts E. Tančevs [*E. Tanchev*] secinājumos šajā lietā (EU:C:2018:517) apgalvoja, ka "iesniedzējtiesa uzskata, ka gadījumā, ja izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnības ir īpaši nopietnas, proti, šī dalībvalsts vairs neievēro tiesiskumu, tai ir jāatsaka nodošana, nepārbaudot, vai attiecīgā persona tiks pakļauta šādam riskam" (98. punkts).

13 Spriedums, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198; turpmāk tekstā – "spriedums *Aranyosi* un *Căldăraru*"), 104. punkts.

14 Spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), 59. punkts.

41. Abos gadījumos – proti, tajos, par kuriem Tiesa jau ir spriedusi, – "ārkārtas apstākļi" prasa, lai tiktu konstatēta "sistēmisku vai vispārēju nepilnību" esamība izsniegšanas dalībvalstī vai nu attiecībā uz tās tiesu neatkarību, vai attiecībā uz noteiktu personu grupu situāciju vai situāciju noteiktās ieslodzījuma vietās.

42. Konstatēt šāda veida "ārkārtas apstākļu" esamību ir izpildes tiesu iestādes ziņā, kuras rīcībā tālab jābūt "objektīva[i], ticama[i], precīza[i] un pienācīgi aktualizēta[i] informācija[i]" [15], kas apliecina šādas sistēmiskas vai vispārējas nepilnības.

43. Kā šādu informāciju Tiesa ir konkrēti minējusi "element[us], kuri ietverti Komisijas pamatotajā priekšlikumā, kas pieņemts, piemērojot LES 7. panta 1. punktu, un kuri vedina domāt, ka pastāv faktisks risks, ka tiks pārkāptas [..] pamattiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, jo pastāv sistēmiskas vai vispārējas nepilnības saistībā ar tiesu varas neatkarību" [16].

44. Tiesa ir atzinusi, ka šādu "ārkārtas apstākļu" esamības gadījumā izpildes tiesu iestāde var izbeigt Pamatlēmumā noteikto nodošanas procedūru. Proti, tā ir *ārkārtas* reakcija Pamatlēmuma kontekstā, kurā, kā jau teicu, nav paredzēti citi neizpildes iemesli kā vien tā 3.–5. pantā paredzētie. Tātad uz dalībvalstī konstatēto apstākļu *ārkārtīgumu* arī Savienības tiesības reaģē tikpat *ārkārtīgā* veidā [17].

45. Šai *ārkārtas reakcijai* ir savi ierobežojumi, kas ir pakārtoti noteiktu nosacījumu izpildei. *Ārkārtīgums* nesniedzas tiktāl, ka liktu automātiski nepildīt nevienu EAO, ko izsniegušas tās dalībvalsts tiesu iestādes, kuru skar sistēmiskas vai vispārējas nepilnības. Savienības tiesību reakcija, lai arī būdama barga, ir izturētāka, jo tā izpaužas kā izpildes tiesu iestādes pienākums pārbaudīt, vai tai izskatāmās lietas apstākļos šīs nepilnības var īstenoties kā pieprasītās personas pamattiesību reāls un faktisks pārkāpums.

46. Ja sistēmiskās vai vispārējās nepilnības ir saistītas ar tiesu varas neatkarību, izpildes tiesu iestādei pēc tam, kad tā ir konstatējusi, ka tās var radīt reālu risku, ka tiks pārkāptas tiesības uz taisnīgu tiesu, " *otrkārt*, ir *konkrēti un precīzi* jāizvērtē, vai lietas apstākļos pastāv būtiski un reāli iemesli uzskatīt, ka pieprasītajai personai būs šāds risks, ja tā tiks nodota izsniegšanas dalībvalstij" [18].

47. Tādējādi, lai varētu atteikt EAO izpildi kādu citu, nevis Pamatlēmuma 3.–5. pantā aplūkoto iemeslu dēļ, izpildes tiesu iestādei ir jāveic rūpīgs izvērtējums, kas īstenojams divos posmos:

– Pirmajā posmā ir jāizvērtē reālais pamattiesību pārkāpuma risks, ievērojot pieprasītājas dalībvalsts vispārējo situāciju.

– Otrajā posmā, pēc tam, kad ir konstatēts iepriekš minētais, ir "konkrēti un precīzi" jāizvērtē, vai, ievērojot lietas apstākļus, pieprasītajai personai būs risks, ka netiks ievērotas viņas pamattiesības.

48. Tas, ko iesniedzējtiesa jautā, ir – vai sistēmisko vai vispārējo nepilnību pasliktināšanās izsniegšanas dalībvalstī var ļaut tai izlaist šīs divkāršās pārbaudes otro posmu.

49. Tādā gadījumā izpildes tiesu iestādei nebūtu jāizskata konkrētā gadījuma apstākļi: tā varētu gluži vienkārši izbeigt nodošanas procedūru, ja nepilnības kļūst tik vērienīgas, ka rada situāciju, kas ir līdzvērtīga tam, ka izsniegšanas dalībvalstī *nepastāv* tiesu iestāde, kas būtu šā vārda cienīga.

15 Spriedums *Aranyosi* un *Căldăraru*, 104. punkts.

16 Spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), 79. punkts.

17 Tiesa norāda, ka šāda ārkārtas reakcija rodas, pamatojoties "pirmkārt, [..] uz šī pamatlēmuma 1. panta 3. punktu, kurā ir paredzēts, ka ar šo pamatlēmumu nebūtu grozāms pienākums ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie noteikti LES 2. un 6. pantā, un, otrkārt, uz Hartas 4. pantā garantēto pamattiesību absolūto raksturu" (spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), 45. punkts). Saskaņā ar to pašu spriedumu minētajiem pamatojumiem pievienojas arī Hartas 47. panta otrajā daļā minētais, kurā ir nostiprinātas tiesības uz neatkarīgu tiesu un tādējādi uz taisnīgu lietas izskatīšanu (spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), 59. punkts).

18 Spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), 68. punkts; mans izcēlums.

50. Lai cik iedvesmojošs varētu šķist iesniedzējtiesas piedāvātais risinājums [19], tas nav saskanīgs ar Tiesas jau piedāvātajiem risinājumiem. Turklāt, kā rakstveida apsvērumos norāda Komisija, atteikums [20] izpildīt *visus* kādas dalībvalsts izsniegtus EAO, iespējams, izraisītu daudzu noziedzīgo nodarījumu nesodāmību [21].

51. Uz pienākumu nepieļaut nesodāmību norāda arī Nīderlandes valdība. Arī Beļģijas valdība tiesas sēdē norādīja, ka iesniedzējtiesas ierosinātais risinājums varētu kaitēt to personu tiesībām, kuras ir cietušas no noziegumiem, par kuru izdarīšanu tiek pieprasīta persona, par kuru izsniegts EAO [22].

52. Aplūkojot šo situāciju no cita skatpunkta, piekrišana iesniedzējtiesas tēzei varētu tikt uztverta kā *visu* Polijas Republikas tiesnešu profesionālās darbības noliegšana, kuri tādās delikātās jomās kā ar krimināltiesībām saistītās cenšas izmantot Pamatlēmumā paredzētos tiesu sadarbības mehānismus. Riskam, ko iepriekš minētās sistēmiskās vai vispārējās nepilnības rada viņu neatkarībai, klāt nāktu arī neiespējamība izsniegšanas iestāžu vai izpildes iestāžu statusā piedalīties šajos Eiropas iekšējās sadarbības mehānismos.

53. Spriedumā *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) Tiesa atzina – tas, ka pastāv saskaņā ar LES 7. panta 1. punktu iesniegts pamatots Komisijas priekšlikums, ar ko Padome var konstatēt skaidru risku, ka Polijas Republika pārkāps LES 2. pantā noteiktos principus, var kopā ar citiem datiem veidot pietiekamu pamatu, lai pierādītu sistēmisku vai vispārēju nepilnību pastāvēšanu minētajā dalībvalstī saistībā ar tās tiesu neatkarību [23].

54. Lai arī toreiz konstatētās nepilnības bija nopietnas, Tiesa tomēr izslēdza iespēju izpildes tiesu iestādei automātiski un nešķirojot atteikties izpildīt ikvienu EAO, ko izsniegušas Polijas Republikas tiesas.

55. Tā tas ir tāpēc, ka tamlīdzīgs visaptverošs risinājums ir paredzēts tikai gadījumā, kad Eiropadome oficiālā veidā *konstatē*, ka izsniegšanas dalībvalsts neievēro LES 2. pantā noteiktās vērtības.

56. Tiesas vārdiem runājot, "no pamatlēmuma [..] 10. apsvēruma izriet, ka [EAO] īstenošanas mehānisma īstenošana *var tikt apturēta tikai gadījumā*, ja kāda no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj LES 2. pantā paredzētos principus, ko, ievērojot LES 7. panta 2. punktu, *konstatē Eiropadome*, un šī apturēšana izraisa tā paša panta 3. punktā izklāstītās sekas" [24].

19 Tā pievilcīgums tomēr nevar apslēpt zināmu radikālumu. Lietā C-216/18 PPU *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) Komisijas nostāja par šo jautājumu – atbilstoši ģenerāladvokāta E. Tančeva secinājumos (EU:C:2018:517) atreferētajam - bija tāda, ka, "pat ja tiktu konstatēts, ka izsniegšanas dalībvalstī ir būtiski apdraudēts tiesiskums [..], nevar tikt izslēgts, ka ir konteksti, kuros ir saglabāta tiesu spēja īstenot tiesvedību, ievērojot nepieciešamo neatkarību, lai garantētu Hartas 47. panta otrajā daļā paredzētās pamattiesības" (108. punkts). Komisija to pašu nostāju citos vārdos apstiprina savu rakstveida apsvērumu lietā C-354/20 PPU 27. punktā.

20 Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-354/20 PPU iesniedzējtiesa atzīst, ka apstiprinošas atbildes uz tās jautājumiem nozīmētu, ka "*faktiski* tiek apturēta personu nodošana Polijai līdz brīdim, kad Polijas tiesību akti no jauna garantēs izsniegšanas tiesu iestāžu neatkarību" (19. punkts).

21 Savu rakstveida apsvērumu 30. punktā Prokuratūra arī apgalvo, ka šī vispārināšana varētu padarīt par neīstenojamu nodošanas sistēmu Savienībā tās kopumā (tās rakstveida apsvērumu pēdējais punkts).

22 Beļģijas valdība atsaucas uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) 2019. gada 9. jūlija spriedumu lietā *Romeo Castaño* pret Beļģiju (CE:ECHR:2019:0709JUD000835117) par Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECPAK) 2. pantā garantēto tiesību pārkāpumu tajos gadījumos, kad valstis nepilda savu pienākumu savstarpēji sadarboties ar EAO izsniegšanas mehānisma starpniecību, lai nodotu slepkavības vai citu noziegumu izdarītāju tiesāšanai.

23 Spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), 69. punkts.

24 Spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), 70. punkts.

57. Piekrītu iesniedzējtiesai, ka apstākļi bija satraucoši jau toreiz, kad tika taisīts spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), savukārt vēlākā informācija, šķiet, liecina par situācijas pasliktināšanos [25].

58. Papildus leģislatīvajām reformām, kas minētas lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-354/20 PPU, nesenākie Tiesas spriedumi, uz kuriem ir atsauce arī minētajā lūgumā [26], uzsver, ka sistēmiskas vai vispārējas nepilnības, kas novērtējamas attiecībā uz Polijas Republikas tiesu neatkarību, var apdraudēt to jurisdikcijai pakļauto personu pamattiesības.

59. Katrā ziņā iesniedzējtiesai, izmantojot savā rīcībā esošos avotus, ir jānoskaidro, vai ir pasliktinājušās tās sistēmiskās vai vispārējās nepilnības, kuras pamudināja Tiesu 2018. gadā atzīt – izņēmuma kārtā un ar noteiktiem nosacījumiem –, ka kāda EAO izpildes iestāde var atteikt izpildīt EAO citu, nevis Pamatlēmumā konkrēti paredzētu iemeslu dēļ.

60. Tomēr, lai arī apdraudējums Polijas tiesu neatkarībai, iespējams, ir pieaudzis, tādēļ vien nav iespējams gluži vienkārši automātiski un nešķirojot apturēt Pamatlēmuma piemērošanu attiecībā uz ikvienu šo tiesu izsniegtu EAO.

61. Šis galējais risinājums ir atkarīgs ne tik daudz no reālu aizdomās turētās personas tiesību pārkāpuma risku konstatēt ļaujošo pierādījumu skaita un nozīmīguma, cik no iestādes, kurai jāīsteno šī konstatācija un attiecīgi jārīkojas, *statusa*.

62. Saskaņā ar spriedumu *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) EAO izpildes tiesu iestāde – pēc tam, kad ir konstatētas sistēmiskās vai vispārējās nepilnības izsniegšanas dalībvalstī, – ir tiesīga atteikt nodot pieprasīto personu, ja, ņemot vērā viņas personisko situāciju, noziedzīgā nodarījuma, kas ir pamatā kriminālvajāšanai, raksturu un faktiskos apstākļus, uz kuriem ir balstīts EAO, šī iestāde nonāk pie pārliecības, ka minētās personas pamattiesības, kas garantētas Hartas 47. pantā, var tiešām tikt pārkāptas [27].

63. Tādā gadījumā izpildes tiesa piemēros Pamatlēmumu tādā veidā, kādā tas atbilstoši Tiesas judikatūrai ir jāinterpretē, lai EAO mehānismu samērotu ar Savienības pamattiesību ievērošanu.

64. Šī interpretācija saglabā nodošanas principu, gan to koriģējot un izņēmuma gadījumā ļaujot nodošanu atteikt, kad, ievērojot konkrētos lietas apstākļus, pastāv reāls pieprasītās personas tiesību pārkāpuma risks.

65. Turpretim automātiski atteikt ikvienu EAO izpildi, kad ir novērtēta izsniegšanas dalībvalstī konstatēto sistēmisko vai vispārējo nepilnību nopietnības pakāpe, nozīmētu gluži vienkāršu paša Pamatlēmuma nepiemērošanu.

25 2020. gada septembra ziņojumā par tiesiskuma situāciju Savienībā Komisija apgalvo, ka Polijā "the reforms, impacting the Constitutional Tribunal, the Supreme Court, ordinary courts, the National Council for the Judiciary and the prosecution service, have increased the influence of the executive and legislative powers over the justice system and therefore weakened judicial independence [šīs reformas ir ietekmējušas Konstitucionālo tiesu, Augstāko tiesu, vispārējās jurisdikcijas tiesas, Valsts tiesu padomi un prokuratūru un palielinājušas izpildvaras un likumdevēja ietekmi pār tiesu sistēmu, tādējādi vājinot tiesu sistēmas neatkarību]". Komisijas dienestu darba dokuments, 2020. gada ziņojums par tiesiskumu, Valstu sadaļa – tiesiskuma situācija Polijā" (SWD(2020) 320 *final*).

26 It īpaši spriedumi, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982); un 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny* (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234). Tāpat arī rīkojums, 2020. gada 8. aprīlis, Komisija/Polija (C-791/19 R, EU:C:2020:277).

27 Ģenerāladvokāts E. Tančevs secinājumos lietā C-216/18 *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (EU:C:2018:517), 113. punkts, sliecās pieņemt Komisijas priekšlikumu pārbaudīt konkrēti, "vai persona, saistībā ar kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, ir politiskais oponents vai arī tā ietilpst diskriminētā sociālajā vai etniskajā grupā. Komisija arī piedāvā tostarp izvērtēt, vai noziedzīgais nodarījums, saistībā ar kuru pret attiecīgo personu tiek veikta kriminālvajāšana, ir politisks vai arī esošās varas pārstāvji ir veikuši publiskus paziņojumus saistībā ar šo nodarījumu vai tās sodu". Šķiet, ka šeit apstrīdēto EAO gadījumā šādu konotāciju nav.

66. Kā esmu jau uzsvēris, Pamatlēmuma 10. apsvērums un Tiesas judikatūra neļauj šādos gadījumos gluži vienkārši nepiemērot EAO. Lai varētu īstenot šo galējo līdzekli, ir nepieciešams specifisks juridisks akts: Eiropadome saskaņā ar LES 7. panta 2. punktu konstatē, ka izsniegšanas dalībvalsts nopietni un vairākkārt pārkāpusi LES 2. pantā paredzētās tiesiskuma vērtības.

67. Sistēmisko vai vispārējo nepilnību novērtējums var attaisnot kāda EAO neizpildi kādā atsevišķā gadījumā, savukārt Pamatlēmuma nešķirota nepiemērošana un līdz ar to visu EAO, ko izsniegušas attiecīgās dalībvalsts tiesas, neizpilde var tikt attaisnota tikai tad, ja Eiropadome oficiāli konstatē, ka tiek nopietni un vairākkārt pārkāptas LES 2. pantā nostiprinātās vērtības.

68. Abi šie gadījumi risinās konceptuāli atšķirīgos ietvaros.

69. Pirmajā (izpildes tiesu iestādes lēmums) nepilnības pārtop *riskā*, kura apjoms ir jāpārbauda konkrētajā gadījumā; no tā izriet nepieciešamība izpildes tiesai ņemt vērā tajā izskatāmās lietas īpašos apstākļus.

70. Otrajā (Eiropadomes iesaistīšanās) jautājums vairs nav par risku, bet gan par notikušu LES 2. pantā nostiprināto vērtību *pārkāpumu*, kura sekas ir Pamatlēmuma nepiemērošana vispār.

71. Jautājums nav vairs tikai par to, ka vienā gadījumā runa ir par tiesību *aizskāruma risku* un otrā – par LES 2. pantā nostiprināto principu *pārkāpumu*. Proti, pirmajā gadījumā runa ir par *sistēmiskām vai vispārējām nepilnībām*, kuras konstatētas tiesību garantiju sistēmā, kas minēto nepilnību dēļ nefunkcionē tādā formā, kā tas prasīts tiesiskajā regulējumā. Otrajā savukārt notiek pašu to nosacījumu izzušana, kuros tiesu sistēma spēj aizsargāt LES 2. pantā noteiktos tiesiskuma principus.

72. Sistēmiskās vai vispārējās nepilnības, kas var tikt konstatētas saistībā ar Polijas tiesu neatkarību, manuprāt, neatņem šīm tiesām piemītošo tiesu iestāžu raksturu. Tās joprojām ir tiesu iestādes [28], kaut gan tiesu varas – saprotot to kā jurisdikciju īstenojošu veidojumu kopumu – neatkarību apdraud valdības struktūras (vai pat disciplināro funkciju anomāla īstenošana). Minēto nepilnību novērtējums, lai cik tās būtu nopietnas, nevar tiesām atņemt šo statusu [29].

28 Ja tas tā nebūtu, sekas galu galā varētu skart arī citas tiesu darbības jomas, kā, piemēram, tās, kas saistītas ar tiesu iestāžu sadarbību civillietās vai ar leģitimāciju iesniegt lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu (LESD 267. pants), kas ir rezervēta tiesu iestādēm šā jēdziena stingrā nozīmē.

29 Tāpēc šeit būtu nevietā piemērot Tiesas judikatūru par prokuratūras kā tiesu iestādes raksturu EAO izsniegšanas kontekstā. Skat. piemēram, spriedumus 2019. gada 27. maijs, OG un PI (Lībekas un Cvikavas prokuratūras) (C-508/18 un C-82/19 PPU, EU:C:2019:456). Prokuratūras, kas var saņemt norādījumus saskaņā ar valsts tiesībām, neatkarības trūkums neliecina par tās institucionālā režīma *sistēmisku vai vispārēju nepilnību*, bet gan ir šīs sistēmas raksturiezīme, kas tai liedz izsniegt EAO, bet ne darboties prokuratūras statusā. Savukārt kādas dalībvalsts tiesu neatkarības vispārēju trūkumu var izraisīt tikai tiesu sistēmas nepilnība, jo Savienība neļauj tajā iekļauties valstīm, kurās nav neatkarīgu tiesu.

73. Minētās sistēmiskās vai vispārējās nepilnības patiešām var būt tik vērienīgas, ka neizbēgami rodas nopietnas šaubas par pamattiesību ievērošanu izsniegšanas dalībvalstī. Tā varētu notikt, ja Polijas tiesnešiem piemērojamo disciplināro pasākumu sistēma tiktu izmantota, kaitējot viņu neatkarībai, kā pastāvīgs drauds, lai panāktu viņu pakļaušanu izpildvarai, gan uzticot to piemērošanu struktūrām, tostarp tiesu struktūrām, kas nenodrošina atbilstošas garantijas [30], gan izmantojot disciplinārus līdzekļus, lai apspiestu gluži leģitīmas tiesu darbības [31].

74. Tomēr izpildes tiesas kompetence stingri aprobežojas ar EAO, par ko tai jāspriež, un tās viedoklim par sistēmiskajām vai vispārējām nepilnībām ir jābūt saistītam ar šo nepilnību iespējamo ietekmi uz EAO. Tāpēc tās lēmums var skart tikai šā EAO izpildi.

75. Savukārt viedoklis par LES 2. panta vērtību ievērošanu attiecas uz attiecīgās dalībvalsts situāciju kopumā un ir Eiropadomes ekskluzīvā kompetencē, kuras oficiālais konstatējums par minētā noteikuma pārkāpšanu tādējādi skar Pamatlēmuma piemērošanu *in toto* attiecībā uz konkrēto dalībvalsti.

76. Tāpēc, ņemot vērā sistēmisko vai vispārējo nepilnību pasliktināšanos un to, ka nav Eiropadomes oficiāla konstatējuma, *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) nāksies ārkārtīgi rūpīgi pārbaudīt tai izpildīt lūgtā EAO apstākļus [32], taču tā nav atbrīvota no pienākuma veikt šo pārbaudi.

77. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka izsniegšanas tiesu iestādei saskaņā ar Pamatlēmuma 15. panta 2. punktu pieprasāmajai informācijai ir ne tikai jābūt tai, kas ir vajadzīga šīs konkrētās pārbaudes veikšanai, bet arī jāaprobežojas ar to, ko izsniegšanas tiesu iestāde saprātīgi ir spējīga sniegt [33].

78. Tādējādi atbilstoši spriedumā *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) izdarītajām atziņām, kamēr Eiropadome nav oficiāli konstatējusi, ka izsniegšanas dalībvalsts nopietni un vairākkārt pārkāpj LES 2. pantā paredzētos principus, "izpildes tiesu iestāde, pamatojoties uz Pamatlēmuma [..] 1. panta 3. punktu, atteikties izpildīt [EAO] var vienīgi izņēmuma apstākļos, ja šī iestāde pēc konkrēta un precīza šīs lietas izvērtējuma konstatē, ka pastāv būtiski un reāli iemesli uzskatīt, ka personai, saistībā ar kuru ir izsniegts [EAO], ja tā tiks nodota izsniegšanas tiesu iestādei, būs faktisks risks, ka tiks pārkāptas viņas pamattiesības uz neatkarīgu tiesu un līdz ar to pārkāpts viņas pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtiskais saturs" [34].

30 Spriedumā, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982), 171. punkts, Tiesa atzina, ka iesniedzējtiesai ir jānoskaidro, vai pēc *ustawa o Sądzie Najwyższym* (Likums par Augstāko tiesu) stāšanās spēkā 2018. gada 3. aprīlī *Sąd Najwyższy, Izba Dyscyplinarna* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta, Polija) ir kvalificējama kā neatkarīga un objektīva, un tālab bija jāpārbauda, vai "objektīvie apstākļi, kādos attiecīgā struktūra tikusi izveidota, un tās raksturiezīmes, kā arī veids, kādā tās locekļi tikuši iecelti amatā, var radīt attiecīgajām personām pamatotas šaubas par šīs struktūras ārēju neietekmējamību, it īpaši saistībā ar likumdošanas varas un izpildvaras tiešu vai netiešu ietekmi, un par tās neitralitāti attiecībā uz izvērtējamajām interesēm, un tādējādi var izraisīt to, ka minētā struktūra netiek uztverta kā neatkarīga vai objektīva struktūra, tādējādi apdraudot paļāvību, kāda tiesai ir jārada indivīdos demokrātiskā sabiedrībā". Rīkojumā, 2020. gada 8. aprīlis, Komisija/Polija (C-791/19 R, EU:C:2020:277), Tiesa ar pagaidu pasākumu apturēja dažu tādu Polijas tiesību aktu noteikumu piemērošanu, kuri veido pamatu *Sąd Najwyższy, Izba Dyscyplinarna* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta) piekritībai skatīt disciplinārlietas attiecībā uz tiesnešiem.

31 Spriedumā, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny* (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234), Tiesa – uzklausījusi apgalvojumus par to, ka attiecībā uz prejudiciālus jautājumus uzdevušiem Polijas tiesnešiem ir ierosinātas disciplinārlietas, – atzina, ka "valsts tiesību normas, no kurām izrietētu, ka pret valstu tiesnešiem var tikt ierosinātas disciplinārlietas tādēļ, ka tie ir iesnieguši Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, nav pieļaujamas" (58. punkts).

32 It īpaši, kā jau minēju, būs jāņem vērā pieprasītās personas personiskā situācija, noziedzīgā nodarījuma, kas ir pamatā kriminālvajāšanai, raksturs un faktiskie apstākļi, uz kuriem ir balstīts EAO (spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), 75. punkts).

33 Divi no izsniegšanas tiesu iestādei uzdotajiem jautājumiem lietā C-354/20 PPU varētu būt adresēti *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa). Skat. šo secinājumu 17. punktu.

34 Spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), 73. punkts. Nīderlandes valdības ieskatā, šī pieeja atbilst ECT pieejai, kurā īpaša uzmanība ir pievērsta īpašo apstākļu analīzei, lai noteiktu, vai pastāv konkrēts risks, ka neatkarības trūkums izvērtīsies par klaju piekļuves liegšanu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem (spriedumi, 2012. gada 17. janvāris, *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909), 258.–262. punkts; un 2019. gada 9. jūlijs, *Kislov* pret Krieviju (CE:ECHR:2019:0709JUD000359810), 109. punkts). Uz šo judikatūru norādīja arī ģenerāladvokāts E. Tančevs secinājumos lietā C-216/18 (EU:C:2018:517, 109. punkts), uzsvērdams, ka, "lai pārbaudītu, vai pastāv faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks, [ECT] praksē ņem vērā ne vien situāciju galamērķa valstī, bet arī attiecīgās personas individuālos apstākļus", ar atsauci uz ECT spriedumu, 2012. gada 17. janvāris, *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909), 272. un 277.–279. punkts.

79. No lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesa neredz pamatojumu atteikt nodot abas šajās lietās pieprasītās personas neviena no Pamatlēmumā paredzētajiem iemesliem dēļ. Turklāt, ņemot vērā viņu personisko situāciju, noziedzīgā nodarījuma, kas ir pamatā kriminālvajāšanai, raksturu un faktiskos apstākļus, uz kuriem ir balstīti EAO, tiek izslēgta nepienācīga iejaukšanās viņu kriminālvajāšanā.

80. Ja tas tā ir, tad Polijas tiesu neatkarības regulējuma sistēmisko vai vispārējo nepilnību iespējamā pasliktināšanās nedod iesniedzējtiesai tiesības gluži vienkārši atteikt apstrīdēto EAO izpildi.

2. Brīdis, attiecībā uz kuru jānovērtē EAO izsniegšanas iestādes kā neatkarīgas tiesu iestādes raksturs

81. Tā kā izpildes tiesu iestāde pēc nopietnu sistēmisko vai vispārējo nepilnību konstatēšanas attiecībā uz izsniegšanas dalībvalsts tiesu neatkarību, manuprāt, nevar pārtraukt nodošanas procesu, neizskatījusi šo nepilnību iespējamo reālo un faktisko ietekmi katra konkrētā EAO apstākļos, man šķiet nebūtiski tas, vai šo nepilnību pasliktināšanās ir iestājusies pirms vai pēc EAO izsniegšanas.

82. Vai minēto nepilnību pasliktināšanās būtu notikusi pirms EAO izsniegšanas vai pēc tam, noteicošais faktors ir tas, ka izsniegšanas tiesu iestāde (kurai pēc pieprasītās personas nodošanas ir jālemj par viņas likteni) joprojām var neatkarīgi izspriest par minētās personas situāciju bez ārējas iejaukšanās, draudiem vai spiediena.

83. Pieprasītās personas nodošanu lūdzošās iestādes gadījumā Pamatlēmuma procedūras judikatīvā iedaba ar EAO izsniegšanu vēl nebeidzas.

84. Kā izriet no Pamatlēmuma 15. panta, izpildes tiesu iestādei ir jāspēj ikvienā brīdī sazināties ar *tiesu* partnerstruktūru izsniegšanas dalībvalstī tādējādi, ka tā var nospriest par nodošanu, pamatojoties uz pietiekamu un ticamu informāciju, ko tai tieši sniegusi izsniegšanas tiesu iestāde.

85. Ņemot vērā, cik nopietni nodošanas procedūras var ietekmēt brīvību [35], var izrādīties nepieciešams saņemt papildinformāciju, kas ļauj izpildes tiesu iestādei konstatēt konkrētos EAO izsniegšanas pamatā esošos apstākļus un – it īpaši – nosacījumus, kādos pieprasītā persona nonāks pēc nodošanas.

86. Augsto uzticības pakāpi, uz kuru jāpaļaujas izpildes tiesu iestādei, lemjot, vai nodošana ir izpildāma, var nodrošināt tikai tāda izsniegšanas iestāde, kas starplaikā nav zaudējusi savu neatkarīgas tiesas statusu.

87. Tāpēc izpildes tiesu iestādei ir jāpārbauda, vai katra konkrētā tai izsniegtā EAO apstākļos pieprasītās personas tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu var izrādīties nopietni un faktiski apdraudētas. Un tas, kā jau teicu, ir darāms neatkarīgi no apstākļa, vai nepilnības bija sistēmiskas vai vispārējas jau EAO izsniegšanas brīdī vai tās iestājušās vēlāk un vēl pastāv minētās personas iespējamās nodošanas brīdī.

88. Pirmajā gadījumā izpildes tiesa varēs leģitīmi paust šaubas par EAO izsniegšanas pareizību. Otrajā gadījumā tā varēs šaubīties par iespējamo attieksmi pret pieprasīto personu pēc tam, kad viņa būs nodota izsniegšanas tiesu iestādei.

89. Svarīgi abos gadījumos ir tas, ka izpildes tiesa izvērtē apmēru, kādā viens vai otrs apstāklis var reāli apdraudēt pieprasītās personas tiesības, ja tiks īstenota viņas nodošana.

35 Kas var izraisīt apcietinājumu uz laikposmu līdz 120 dienām, kā norādīju secinājumos lietās OG (Lībekas prokuratūra) un PI (Cvikavas prokuratūra) (C-508/18 un C-82/19 PPU, EU:C:2019:337), 58. punkts.

90. Tomēr ir skaidrs, ka Hartas 47. panta pārkāpuma *konkrēts* risks izsniegšanas tiesu iestādes neatkarības trūkuma dēļ ievērojami samazinās, ja minētā tiesu iestāde bija neatkarīga EAO izsniegšanas brīdī, pat ja (teorētiski) tā vēlāk šo neatkarību ir zaudējusi.

91. Tāpat arī šis risks samazinās, ja EAO tiek izsniegts, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, kas pieprasītajai personai tika piespriests brīdī, kad vēl nebija nekādu šaubu par krimināls odu piespriedušās tiesas neatkarīgumu.

V. Secinājumi

92. Saskaņā ar visu izklāstīto iesaku Tiesai uz *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) jautājumiem atbildēt šādi:

Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris), 1. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:

kamēr Eiropadome saskaņā ar LES 7. panta 2. punktu nav oficiāli konstatējusi, ka izsniegšanas dalībvalsts nopietni un vairākkārt pārkāpj LES 2. pantā nostiprinātās vērtības, izpildes tiesu iestāde atteikties izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi var vienīgi pēc tam, kad tā pēc konkrēta un precīza šīs lietas izvērtējuma konstatē, ka, ņemot vērā pieprasītās personas situāciju, noziedzīgā nodarījuma, kas ir pamatā viņas kriminālvajāšanai, raksturu un faktiskos apstākļus, uz kuriem ir balstīta minētā Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšana, pastāv nopietni un pamatoti iemesli uzskatīt, ka nodošanas gadījumā šai personai draudēs reāls risks, ka tiks pārkāptas viņas pamattiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu, kas garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā;

šis risks var rasties gan tad, ja sistēmiskās vai vispārējās nepilnības bija iestājušās Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas brīdī, gan tad, ja tās ir iestājušās vēlāk un vēl pastāv pieprasītās personas iespējamās nodošanas brīdī.